

In opdracht van: Provinciaal Overleg Cliëntenraden WWB/Sociale Zaken en het Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden FSU.

Onderzoeker: Bastiaan Batstra, stagiair opbouwwerk FSU

De onderzoeksvraag::

- Worden bepaalde inkomensvoorzieningen (als huurtoeslag of bijzondere bijstand) gezien als inkomen en worden die verrekend met de bijstandsuitkering?

Waarom een onderzoek?

De aanleiding voor dit onderzoek was een melding vanuit de cliëntenraad van Dongeradeel. De cliëntenraad stuitte op een situatie van een man uit deze gemeente die een bijstandsuitkering ontving en een beroep op kwijtschelding deed. Hij kreeg een teruggave van elektriciteit/gas, een bedrag dat op een bankafschrift stond dat hij bij de aanvraag moest overleggen. De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen werd afgewezen wegens een te hoog saldo op zijn rekening. De vraag was: kan de teruggave van te veel berekende energiekosten beschouwd worden als inkomen en daardoor reden zijn om kwijtschelding te weigeren.

Het Provinciaal Overleg Cliëntenraden (POC) wilde vervolgens weten of er regelingen zijn van de gemeente en de belastingdienst die invloed hebben op de uitkering of kwijtschelding, omdat deze als inkomen beschouwd worden.

Welke regelingen?

Gemeentelijke inkomensvoorzieningen:

- Collectieve ziektekostenverzekering
- Tegemoetkoming schoolkosten
- Bijzondere bijstand
- Kwijtschelding gemeentelijke heffingen
- Bijzonder bijstand voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten
- Langdurigheidstoeslag
- Declaratieregeling (ID-regeling)
- Reductie voor zwemlessen
- Stimuleringspremie/activeringspremie

Regelingen van de belastingdienst:

- Huurtoeslag
- Zorgtoeslag
- Kinderopvangtoeslag
- Kindgebonden budget
- Heffingskortingen
- Teruggave

Sociale Verzekeringsbank:

- Tegemoetkoming onderhoudskosten thuiswonende gehandicapte kinderen (TOG)
- Kinderbijslag

IB-groep:

- Studiefinanciering
-

Regelingen die gekort kunnen worden op de bijstandsuitkering:

Heffingskortingen:

- Er zijn in totaal een 14 tal belastingheffingskortingen. Van deze kortingen zijn er 3 die niet verrekend worden met de bijstandsuitkering:

- * De jonggehandicaptenkorting.
- * Alleenstaande ouderkorting (alleen als het kind jonger is dan 5 jaar).
- * Inkomensafhankelijke combinatiekorting.

De overige heffingskortingen worden wel verrekend met de bijstandsuitkering.

Andere verrekeningen:

- (kinder)alimentatie
- Teruggaven van de belastingdienst.
- Studiefinanciering (boven 18 jaar, persoonlijk of van partner of van inwonende kinderen)

De volgende inkomstregelingen mogen geen invloed hebben op de hoogte van de bijstandsuitkering:

- Huurtoeslag
- Zorgtoeslag
- Kinderopvangtoeslag
- Kinderbijslag
- Bijzondere bijstand
- Langdurigheidstoeslag
- Kindgebonden budget
- Eenmalige premies (stimuleringspremie/activeringspremie)
- Onkostenvergoeding vrijwilligerswerk

Eén uitkomst van dit onderzoek komt van het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting). Het Nibud heeft geen eerder onderzoek gedaan naar effecten op de bijstandsuitkering, maar wijst wel op een inkomenseffect door wijziging van de belastingen. Het Nibud attendeert de burgers erop dat gelet moet worden op het *verzamelinkomen* bij de aftrek van **buitengewone uitgaven**. Het verzamelinkomen is het totale inkomen van loon en uitkering en andere inkomsten waarop getoetst wordt bij de Belastingdienst. Voor een beperkt aantal posten buitengewone uitgaven blijft belastingaftrek mogelijk, waardoor echter het verzamelinkomen hoger wordt. Verhoging van het verzamelinkomen heeft weer invloed op de bepaling van de hoogte van de zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget. Volgens het Nibud is het effect dat deze toeslagen allemaal dalen en de huurtoeslag nog het meest.

De bijverdienregeling WWB.

Het vrij te laten bedrag bij inkomsten van bijstandsgerechtigden (bijverdiensten) heeft gevolgen voor fiscale regelingen als huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget. De maximale vrijlating van inkomsten in de WWB is € 184,- bruto per maand. Je kunt maximaal een half jaar bijverdienen, dan kom je op: € 1104,- extra inkomen. Gemeenten kunnen kiezen om wel of niet deze vrijlatingregel toe te passen.

Wanneer de gemeente in plaats van deze vrijlatingregeling een **stimuleringspremie** verstrekt (dat kan tot een maximum van € 2.200,-), zou het onbelast inkomen zijn en geen invloed hebben op de hoogte huurtoeslag, zorgtoeslag e.d.

(Een voorbeeld waarmee de gemeente Leeuwarden werkt is de stimuleringspremie en activeringspremie: de stimuleringspremie geldt voor mensen die werkzoekende zijn en dan binnen een maximum aantal maanden regulier werk vinden. De activeringspremie is voor mensen die participeren in de maatschappij door onbetaald werk te verrichten en ontvangen daarvoor jaarlijks een standaard bedrag.)

Kwijtschelding

De onderstaande normbedragen voor de toetsing van kwijtschelding op gemeentelijke heffingen gelden in de gemeente Dongeradeel als volgt (deze zijn bijna hetzelfde als de algemene normbedragen):

Echtgenoten	beide partners jonger dan 65 jaar	€ 1.284,-
	één partner 65 jaar of ouder	€ 1.354,-
	beide partners 65 jaar of ouder	€ 1.354,-
Alleenstaande ouder	jonger dan 65 jaar	€ 1.156,-
	65 jaar of ouder	€ 1.241,-
Alleenstaande	jonger dan 65 jaar	€ 899,-
	65 jaar of ouder	€ 986,-

Hiervoor wordt getoetst op betaalcapaciteit en vermogen. In de gemeente Dongeradeel komen sommige ouderen door veranderingen in de regeling van buitengewone uitgaven (ziektelasten) net boven het normbedrag waardoor ze geen kwijtschelding meer krijgen.

Hieronder de standaardberekening voor de kwijtschelding:

Inkomen per maand van u en/of uw partner (=loon/uitkering/pensioen/winst uit onderneming)
+ andere inkomsten (13^e maand/rente/bijverdienste)

+ Vakantiegeld; Alimentatie; Inkomsten uit kamerverhuur; Zorgtoeslag; Huurtoeslag

➔ Deze som: =totale inkomsten

Huur - eigen bijdrage woonlasten (normbedrag)

Premie ziektekostenverzekering

Betaalde alimentatie voormalige partner

➔ Deze som: = totale uitgaven

Netto besteedbaar inkomen = totale inkomsten – totale uitgaven

*bron: Nibud

Inkomsten inwonende kinderen

De inkomsten van kinderen - zoals vakantiewerk, bijbaantje, tegemoetkoming in de schoolkosten (Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten) - worden *meestal* niet gezien als inkomen. Dit kan per gemeente verschillen, normaal worden de inkomsten van kinderen tot 18 jaar niet meegeteld, in sommige gemeenten kan dat tot 21 jaar zijn.

Een voorwaarde is dat de verzorgende ouder kinderbijslag ontvangt, zo niet (dan onderhoud je het kind niet financieel) dan worden de inkomsten wél verrekend met de uitkering.

Het maximumbedrag dat het kind aan inkomsten mag hebben wordt ook weer per gemeente verschillend vastgesteld, tot die hoogte heeft het nog geen invloed op de uitkering.

Komt het daarboven, dan kan de uitkering met bijvoorbeeld 10% gekort worden.

De motivatie van de gemeente daarbij is dat hij verwacht dat het kind dan meebetaalt aan huur, vaste lasten, eten e.d. als bijdrage in het huishouden, zodat de kosten minder worden.

Hoe verder?

Gemeenten hebben veel beleidsvrijheid om inkomensondersteunende voorzieningen als inkomen te beschouwen en te verrekenen. Dat geldt ook ten aanzien van het bepalen van normbedragen voor inkomens- en vermogenstoets. Gemeenten mogen dat niet doen als de wetgever expliciet de situaties aangeeft. Dat betekent dat er waarschijnlijk in Friesland verschillen zijn tussen gemeenten als het gaat om het beleid welke inkomensvoorzieningen invloed hebben op de hoogte van de bijstandsuitkering.

Daarom de *aanbeveling* om in een vervolgonderzoek per gemeente te inventariseren welke regelingen allemaal invloed hebben op de bijstandsuitkering en de kwijtscheldingsmogelijkheden. Cliëntenraden kunnen hun gemeente(n) verzoeken om deze gegevens te leveren. In het POC kan ook afgesproken worden om via het FSU een vervolgonderzoek (inventarisatie per gemeente of dienst) te laten uitvoeren. Op basis van de uitkomsten kunnen de cliëntenraden een (on)gevraagd advies uitbrengen over het gemeentelijk beleid ten aanzien van inkomensverrekening en normbedragen. In het voorbeeld van kwijtschelding van Dongeradeel: hier wordt de toetsing op inkomen/vermogen volgens de letter van de wet correct uitgevoerd (er wordt gekeken naar het actuele saldo op de bankrekening). Een advies kan zijn om of teruggave van te veel betaalde energiekosten niet meer als inkomen te rekenen of om een regeling met de energiebedrijven te treffen dat het bedrag van teruggave maandelijks verrekenend wordt met het nieuwe tariefbedrag (en niet eenmalig).

Leeuwarden, 16 maart 2009.

Bastiaan Batstra.

Informerend geraadpleegd door: Dhr. H. Boonstra (Sociale Zaken, Leeuwarden),

Dhr. G. Geertsma (gemeenteraad Dongeradeel)

Websites: www.jobcircle.nl (FNV Bondgenoten), www.szw.nl (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid), www.kennisring.nl (stichting Stimulansz)